

POSTANOWIENIE

24 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 24 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku C.A.

z udziałem A.A.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej C.A.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie

z 13 września 2023 r., IX Ca 531/23,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) przyznaje adwokatowi R.O. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 września 2023 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie z wniosku C.A. z udziałem A.A. o podział majątku wspólnego, na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z 13 marca 2023 r., I Ns 214/22, oddalił apelację (pkt I), przyznał adwokatowi R.O. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 2700 zł, powiększoną o należy podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu apelacyjnym (pkt II).

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu II instancji, zaskarżając to postanowienie w części, tj. w zakresie punktu I oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zakresie punktu I w całości oraz o uchylenie postanowienia Sądu I instancji w zakresie punktu I w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto, wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty; ewentualnie o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adwokata R.O. kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych, albowiem koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które wnioskodawca sformułował w formie następującego pytania: czy w skład majątku wspólnego stron wchodzi ekspektatywa nabycia prawa najmu lokalu komunalnego, jeżeli strony w trakcie trwania związku małżeńskiego złożyły wniosek do gminy o zawarcie umowy najmu komunalnego, a wniosek ten przed rozwiązaniem małżeństwa stron przez rozwód został pozytywnie zaopiniowany.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego

interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie przywołanego wyżej zagadnienia prawnego.

Na tej przyczynie kasacyjnej w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotne zagadnienie prawne powinno być zagadnieniem nowym, nierozwiązanym dotąd w orzecznictwie a jego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08). Powinno ono jednocześnie pozwalać na sformułowanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej, ogólnego poglądu, możliwego do wykorzystania na

gruncie innych spraw. Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07) a skarżący powinien jednocześnie przedstawić własne stanowisko odnośnie tego zagadnienia (postanowienie SN z 30 stycznia 2023 r., I CSK 2599/22).

Ponadto, zagadnienie prawne nie może być przedstawione w postaci pytania o czysto incydentalnym i kazuistycznym charakterze (postanowienie SN z 9 października 2023 r., I CSK 4314/22).

Zagadnienie prawne sformułowane przez wnioskodawcę nie spełnia powyższych wymogów ukształtowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zagadnienie, na które powołuje się skarżący, nie zostało przedstawione w postaci pytania, które miałyby wymiar uniwersalny lecz odnosi się ściśle do okoliczności niniejszej sprawy – skarżący nie pyta, czy ekspektatywa nabycia prawa najmu lokalu mieszkalnego wchodzi, w określonych warunkach, w skład majątku wspólnego małżonków lecz pyta, czy ta ekspektatywa wchodzi w skład majątku wspólnego stron postępowania (właściwym określeniem byłoby „uczestników postępowania”, ponieważ niniejsze postępowanie ma charakter nieprocesowy).

Skarżący nie przedstawił argumentów świadczących o istotności sformułowanego zagadnienia ani żadnych możliwych sposobów jego rozstrzygnięcia, w tym w szczególności własnego stanowiska. Wnioskodawca ograniczył się w istocie do stwierdzenia, że przedmiotowe zagadnienie nie zostało jeszcze rozpoznane przez Sąd Najwyższy ani nie zostało jednolicie zinterpretowane przez piśmiennictwo.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu rozstrzygnięto stosownie do art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (t.j.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1564) oraz § 10 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 763).

[M.O.]

[a.ł.]

SSN Kamil Zaradkiewicz